

vesti, o „Čehu, Lehu in Mehu“, da so bili trije bratje in očaki treh slovanskih rodov; pa se pripoveduje tudi „o Čehu, Lehu in Rusu“, da so bili bratje in začetniki narodov, kateri se še zdaj po njih imenujejo.

T. Pripoveduje se tako, da se kaže sorodovina in bratrija med temi tremi slovanskimi narodi (vid. Stanislav Zaránski), med kojimi pa še — žalostna jim majka! — pravega pobratimstva ni. Da bi pač bilo skoro pobratimstvo pravo, po veri v dubu in v resnici, ne le med Čehi in Lehi, Serbi in Sorbi, ampak tudi med Rusi in Bulgari, Hrovati in Slovenci Poljaki in Slovaki, ker vsi smo Sloveni — Slovani!

Iz dnevnika nekega starega učitelja.

6. aprila. Neka poglavitna naloga vsakemu, posebno pa mlademu učitelju je, da si vstanovi pravi značaj. Učitelj stori več s tem, kar je, kakor pa s tem, kar vé in zna. V tej reči naj huje grešé nektere učiteljske pripravšnice, ktere nastopnim učiteljem vse kažejo, le tega ne, kar jim je naj potrebneje, namreč, da bi jim vterdile pravi značaj, brez kterega ne shaja noben pošten človek, naj menj pa učitelj in odgojnik v sedanjem času.

7. aprila. Moje geslo je: Vse za Boga in domovino^a.

8. aprila. Danes sem v neki slovniški knjigi bral, kako različne ljudstva poprašujejo, kako je komu. Stari Cicero je začenal svoje pisma: „Si vales, bene est; ego valeo“. To se pravi: „Kako se imaš? če se ti dobro godi, je prav; jaz se imam dobro“. Ako pa se to poslovenja po prvem viru, se reče: „Kako si močan? če si močan“ i. t. d. Moč in osebna hrabrost je pri Rimcih naj več veljala, ker so bili vojaško ljudstvo. — Francozi vprašajo: „Comment vous portez-vous?“ To se reče od besede do besede: „Kako se nosite (držite)?“ Če kdo ni popolnoma zdrav, ali če ga kaka druga nadloga tare, se ne more ravno nositi. Iz tega se vidi, koliko Francozi gledajo na vnanje obnašanje. — Anglež ima malo besedi, in pravi: „How do you do?“ To se pravi po naše: „Kako je kaj kupčija?“ To kaže, kako je Anglež vez zamaknjen v tergovstvo in obertnijstvo. Če se mu le kupčija dobro odseda, mu je vse prav. — Ko premišljujem take različne misli in značaje, se ni-

kakor ne čudim, zakaj je tudi med posamnimi ljudmi kolikor glav, toliko misel.

Podučno berilo za mladost.

XII.

Naravoslovje.

7. Električna.

Že dolgo pred Kristusovim rojstvom so Greki poznali kamen jantar, ki so ga imenovali elektron. Zasedili so, da ima ta kamen v sebi tako moč, če se dergne, da na se vleče reči, in jih zopet odganja. Pozneje se je zapazilo, da imajo tako moč tudi druge reči, če se dergnejo. Moč tedaj, ktera reči k sebi vleče in jih zopet odganja, se imenuje električna; reči pa, v kterih se zbuja ta moč, so električne reči. Mnogo reči pa je, v kterih se ta moč ne zbudi, akoravno se dergnejo; imenujemo jih neelektrične reči, h kterim se prištevajo posebno rudnine. Ako zelo dergneš steklo ali smolo v tami, se ti prikaže na teh rečeh nekaka svitloba; in če se take dergnjeni reči pritakneš s perstovim kolenčkom ali z kako rudninsko rečjo, se uterne živa električna iskrica, ki tudi nekoliko terkne in v perst zbode. To dela električna. Ta električna moč pa se tudi rabi pri telegrafu ali daljopisu. Po dratu, ki je napeljan pri cesti od mesta do mesta, šine kakor blisk električna iskrica, in po posebni napravi naznanja besede. Tako gre novica v enem trenutku po 40.000 milj daleč. Kar pa je pri električnih rečeh v mali meri, se godi v zraku o hudem vremenu v veliki meri. V različnih soparjih, ki so v zraku, se nabere toliko elektrike, da se nam kaže v blisku in gromu. Včasih električne iskre švigajo iz enega oblaka v drugega, in takrat pravimo, da se bliska; ako pa udari taka iskra na zemljo, pravimo, da treši ali da je strela udarila. Strela vleče naj rajši v visoke reči, v zvonike, visoke hiše in drevesa. Kedar švigne električna iskra ali kedar se zablinkne, tudi zagermi; vendar ker se svitloba hitreje razširja do naših oči kakor glas, zato vidimo poprej blisk, in slišimo pozneje germenje. Blisk in germenje je božja dobrot, akoravno se ga bojimo. Po blisku in germenju je zrak bolj čist in zdrav in zemlja bolj rodovitna. Blisk in strela pa se